

SEVILLE, FREUD, BACON VE TUYMANS'IN PALETİNDEKİ ÇİLELİ BEDEN TEORİSİ

Ahmet ALBAYRAK*

ÖZET

Sanatın nicel ve nitel bir form olarak vazgeçemediği biricik kaynak, kuşkusuz insan bedenidir. Özellikle bedenin bir fenomen olarak çağdaş sanat ekseninde oldukça farklı yaklaşımlarla ele alındığı ve başta resim disiplini olmak üzere tüm sanat disiplinlerinde beden kavramının sürekli devingen biçimde dönüştürüldüğünü ve anlamlandırıldığını görmekteyiz. Teknik olanakların çeşitliliği ve bilgi çağında bu olanakların kolay kullanılabilirliği, sanatın kabuk değiştirmesini sağlamış, yeni sanatsal formları doğmuştur. Fakat klasik bir yöntem ve araçlar bütünü olan boya, tuval, fırça gibi geleneksel malzemeler, halen sanatta güncel bir dille bedene çok kuvvetli biçimde yeniden atıf yapılabileceğinin kanıtlarını sunarlar. Lucian Freud, Francis Bacon gibi güncelliğini yitirmeyen figür resminin bir kuşak önceki iki önemli sanatçısı, bedeni ötekileşme ve yabancılaşma kavramlarıyla üst platforma çıkarırken; yeni kuşak resmin radikal iki ismi Jenny Seville ve Luc Tuymans, bedeni daha radikal bir travmayla ele alır. Bu durum, kuşkusuz resmin yüzey sorunlarına bambaşka yenilikler getirmektedir fakat daha da önemlisi, gündelik yaşamdaki insan bedenine ilişkin çilekeş, esrarlı bir tez ortaya çıkmaktadır.

SUFFERING BODY THEORIES AT THE PALETTES OF SEVILLE, FREUD, BACON and TUYMANS (ABSTRACT)

The only source that the art cannot abandon is of course the human body as quantitative and qualitative form. We have seen that the axis of the body as a phenomenon of contemporary art is at a very different approach and the body concept is converted and interpreted dynamically at first in painting discipline through the other art discipline. Variety of technical facilities and the ability of easiness to use these possibilities in information age changed the shell of the art and new art forms were born. But the traditional materials like paint, canvas, brush as a classic set of methods and tools provide evidence to the body with a contemporary language for making strong re-attributions. Lucian Freud, Francis Bacon painting of a figure not lose freshness like the previous generation of two important artists, the body of the concepts of alienation and becoming otherness rise to the upper platform, the new generation of radical both the name of the painting Jenny Seville and Luc Tuymans, the body takes a more radical trauma. This situation certainly brings other innovations to the surface of painting but more importantly a suffering and mysterious thesis emerges associated with the human body of daily life.

Anahtar Sözcükler: Resim, Jenny Seville, Luc Tuymans, Francis Bacon, Lucian Freud

Keywords: Painting, Jenny Seville, Luc Tuymans, Francis Bacon, Lucian Freud

*Yrd. Doç., Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Kayseri.

1-Giriş

İnsan bedeni, tarih boyunca tüm sanatsal disiplinlerin birinci dinamik öznesidir ve yaşama dair sanatsal bir bağlam dizisi sunar. Bağlam, teknik olanakların gelişmesiyle bedeni mimetik olmaktan çıkarır ve sanat nesnesi ilan eder. Sanatın en önemli dolaşım kanalları olan

bienallerde, festivallerde ve hatta yeni kurulan sanat okullarının etkinliklerinden tanık olunacağı üzere, sanatın bugün insan bedenini ele alışı baş döndürücü niteliktedir. Sanat kuramcısı ve teorisyen Christina Paul, 1990'larda yaygınlaşan teknolojik gelişmeler sonucu sayısal (dijital) araçların eşi görülmemiş sayısal bir devrim yarattığını söylerken kuşkusuz haklıdır. Sanat, sanatçının, izleyicinin kendi bedeniyle sanat eserine katılmasını, onu dönüştürmesini ve sanat eserinin bu akışkan çağda zamana göre tekrar tekrar anlamlandırmasını gözler önüne sermektedir. Söz gelimi, etkileşimli (interaktif) yerleştirmeleriyle farklı bir bedensel mekân deneyimi sunan sanatçı Miguel Chevalier'in yapıtlarında da görüleceği üzere, birey artık kendisini ve mekânı bir form olarak kullanabilmektedir. Zıt bir açıdan ise, resim sanatı, tuval yüzeyinde gerçekleşen bağlam arayışlarıyla insan bedenini büyük bir kaygı nesnesi olarak, güncel bir noktada tutmakla kalmaz, farklı disiplinlerden eklektik anlayışla besleyerek pentür geleneğinin hala çağdaş sanatta çok önemli bir konuma sahip olabileceğini gözler önüne serer. Tuval resminde, fazla rağbet edilmeyen gibi bir izlenim veren yeni olasılık arayışları, aslında, Walter Benjamin'in "teknik olanaklarla sanatın biricik halesini yitirdiği"* görüşüne sıkı bir eleştiri niteliğindedir. Çünkü bugün, yeni beden teorilerinin tuval üzerindeki yansımaları, diğer disiplinlerin kolay elde edemeyeceği bir aura yakalamıştır. Bu, belki de plastik sanatların auraya en çok ihtiyacı olan sanat türü olmasıyla ilgilidir. Ancak her sanat disiplini gibi resim disiplininin de çağdaş veya güncel olarak bir sorgu alanı açması, çağdaş olması demek, yüzey sorunlarını ele almaktan daha da öte yaşamın güncel konularına olan hassaslığı ve bedene getirdiği olay örgüsüne sahip yeni önerilere bağlıdır.

Metropol insanının ve bedeninin katmanlarına yerleşen şiiresselikle travmatiklik arasındaki büyük basınç, bedenin resim disiplinindeki algı boyutuna büyük derinlik katmış ve resim disiplinine yükselen bir ivme vermiştir. Bu bağlamda resim sanatında beden, farklı bir ideolojinin muğlak estetiğini taşımakta ve Jenny Saville, Luc Tuymans, Francis Bacon, Lucian Freud gibi ardıl kuşak sanatçılar bu açıdan önemli köşe taşları olarak durmaktadırlar.

2-Bedenin Sanattaki Çağdaş Formuna Bakış

Günümüz çağdaş batı sanatında beden, 'yalnız bir vücut parçası' olarak belirir. Figürün üzerinden tinin ayrıştırılması çabaları, bedenin ölümlülük ve hasar alabilirlik gerçeğini bize duyumsatır. Bu konuda Artaud'un öne çıkardığı organsız beden teorisi önem taşımaktadır. Artaud, bedeni tekil olarak "et" halinde ele alır, organların örgütlenişinin bütünü dışlamasına dikkat çekerek bir tanımlama yapar. Bu tanımlı geliştiren Deleuze, "Vücut, Et ve Ruh: Hayvanlaşmak" adlı makalesinde, vücuda figürün malzemesi demektir.¹ Bireyin malzeme olarak yeniden keşfedildiği ve bedenin bir vücut olarak sanatta sorgulamaya alındığı bu çağdaş süreçte, beden/figür/ruh kavramları yaşamın en önemli sahnesi olan "kent" eksenini üzerinden okunmaktadır. Çağdaş filozof ve kuramcıların insan bedeni konusuna ilgileri tekinsizlik, ötekileşme, yabancılaşma ve merkezsizleşme gibi kavramlar üzerindedir.** Sanatın kendi üzerinden yeni bir teori yürüttüğü beden, sanatçı kimliğinde, özellikle Baudelaire'den hatırlanacağı üzere, metropollerde sırasıyla bohem, dandy ve

* Walter Benjamin, gelişmiş teknolojilerin kopyalama mantığını sanat alanında üst düzeye çıkarmasıyla, yüce ve biricik olan sanat eserinin kutsal halesini yitirdiğini ve sanat eserinin aurasının ortadan kalktığını söyler. Bkz. Walter Benjamin, Pasajlar, Yapı Kredi Yayınları İstanbul, 2007, s.50.

¹ <http://www.korotonomedy.net/kor/index.php?id=6,83,0,0,1,0>

** Gilles Deleuze, Michel Foucault, Jacques Derrida, Jean Baudrillard, Donna Haraway, Rosalind Krauss ve Felix Guattari

flaneur gibi kimlikleri değiş tokuş yapan bir bir süreç geçirmiştir. Kitle iletişim araçlarının gündelik yaşamın tüm mahremiyetini ters-yüz edişi ise, bilgiyi kapı ardına kadar getirmiş, sınırları eritmiştir. Dolayısıyla bireye dair olan bedensel iletişim sürecinde modifikasyonların ve komplimanların gerçekleşme olasılığı artmıştır. Bu etkenlerle yoğurulan geleneksel değerler, inanç bütünlüğü, toplumsal normlar, sermaye, politika, cinsiyet, feminizm ve kültürel sistemler, bireyin kendisine, bedenine yeni soru işaretlerini koyduğu bir sürece işaret eder. Tüketimin başka boyut kazandığı batı tarzı metropol yaşamında, birey gündelik yaşamında bu etkenler arasında merkezsizleşir ve bir nevi yeni bir vücutsal varoluşa adım atar. Yabancılaşma ve öteki gibi kavramların eşlik ettiği bu süreç, tüketilen öznenin başkalaşmasına işaret etmektedir. Bedenin tüketilmesine moda kavramını ekleyen ve bu döngüye planlanmış bir eskime diyen Faurschou şöyle söyler:

“Arzunun kendisinin döngüsü, sermayenin büyümesinin en son ilhak ettiği bölgeleri tanımlamak ve buraları iskn etmek için bedenin deşifre edilip yeniden şifrelendiği sonu gelmez bir süreçtir.”²

Modern ve sonrası sürecin yeniden şifrelediği bedenin kendisine karşı güçlü bir direnç oluşturduğu, adeta kendisiyle etin bir mücadeleye giriştiği durumlar, sanatçılar için önem taşımaktadır. Sanatçılar için bu mücadelenin bedende ve ruhta bıraktığı izler, birer i imge olarak tuval resminde ilginç bir pratiğe dönüşür. Dolayısıyla burada sanata etki eden bağlamsal mekanizmayı anlamak için modern hayat ve sonrasında sorunlarını birey ve kendi bedeni ekseninde dikkatle özetlemek gerekir. Bu eksende birey, kendisini her türlü kültürel ve sosyal olarak kuşatanlara karşı bilinçli ya da bilisiz biçimde bir direnç gösterir ve kendisini korumaya alır. Bu konuda Georg Simmel’in söyledikleri büyük önem taşımaktadır:

“Modern hayatın en büyük sorunları, bireyin, bunaltıcı toplumsal gler, tarihsel miras, dışsal kültür ve hayat tekniği karşısında kendi varoluşunun özerklik ve bireyselliğini koruma talebinden doğar. İlkel insanın bedensel varoluşunu devam ettirebilmek için doğaya karşı açtığı savaş, en son haline bu modern formda ulaşır.”³

Kuşkusuz, bedenin Simmel’in sözünü ettiği türden bir ağdaş formu, sanat için önemli veriler taşımaktadır. Benzer şekilde sanatta türlü disiplinlerde yeniden ele alınan beden, kendisini tinsel olarak korumaya alırken, benlikte çatışma yaratan sosyolojik ve psikolojik etmenler vücut üzerinden yorumlanmaktadır. Söz gelimi figür resminin bir kuşak öncesi sayılan başat isimlerinden Lucian Freud ve Francis Bacon, fırçayı ve boyayı çok yoğun, kuvvetli ve farklı kullanarak, bedeni tüm benlik korkularıyla saf bir forma dönüştürür, bedeni tin olgusundan ayırır ve “et” olgusu olarak algı sürecine dâhil eder. Güçlü boya ve fırça kullanımı adeta boya katmanlarına biyolojik bir değer kazandırır. Yeni kuşak sanatçılar arasındaki başat isimlerden Jenny Seville ve Luc Tuymans ise, bedene dair yabancı ve öteki kavramlarını ameliyat, hasar, korku, dehşet gibi temalarla bütünleştirir. Kalabalık bedenler ve politik figürler üzerinden biçimlenen yapıtlarda, mekân olgusu kapalı bir hal alır.

² Steven Connor, **Postmodernist Kültür**, Türkçesi: Doğan şahiner, Yapı Kredi Yayınları İstanbul, 2001, s.284

³ Georg Simmel, **Bireysellik ve Kültür**, Türkçesi: Tuncay Birkan, MetisYayınları İstanbul, 2009, s.21

3-Kurtulunmak İstlenen Beden: Bacon ve Freud

Her ne kadar boyayı sürme biçimleri, teknikleri ve tuval yüzeyini kullanım farklılıkları birbirinden ayrı gibi dursa da hem Lucian Freud'da hem de Francis Bacon'da bedenin çağdaş formu, yabancılaşma, yalnızlaşma gibi varoluş problemleri üzerinden pratiklenir. Resimlerinde beden, sadece öze ulaşmak için sıyrılması gereken bir maddi nesneye, yani ete dönüşür. Bu durum, bu iki sanatçının eserlerinde bedene ruhsal bir çilekeşlik hali katar.

1922 doğumlu İngiliz sanatçı Lucian Freud*, yapıtlarında bedeni kimi zaman varoşlardaki evlerin dağınık bir odasına, kimi zamanda gösterişli ama tekinsiz metropol apartmanlarının dairelerine hapseder. Boyayı oldukça yoğun kıvamda kullanması bedendeki gerilimi artırır, tuvalde psikolojik bir tansiyon yaratır. Sanatçı, aynı zamanda bu resimlerinde, geleneksel ressam ve modeli kavramını da çağdaş bir düzleme taşımıştır. Resimlerindeki kurgularda yer alan hayvanlar bile adeta psikolojik bir baskıya maruz kalır.

Resim-1. Lucian Freud, "Yataktaki Sarışın Kız", 41x51 cm., tuval üzerine yağlıboya, 1987

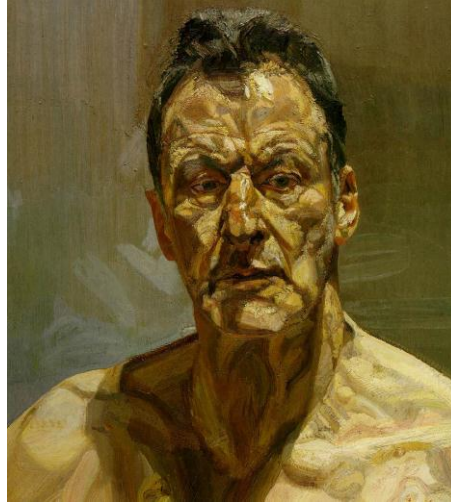
Resim-2. Lucian Freud, "Yataktaki Çıplak Adam", 56,5x61 cm., tuval üzerine yağlıboya, 1987

Freud'un 1987 tarihli yatak serileri başta olmak üzere ve genellikle tüm resimlerinde beden, tıpkı bir atölyede gerçekleştirilen çıplak model çalışmalarını andırır. Ancak buradaki modeller, gündelik yaşamın içinden çıkarılıp bir et yığını olarak sergilenen yabancılaşmış simgesel bedenlerdir. Bireyin yalnızlığına dair keskin psikolojik dürtüleri algılamayı sağlayan yoğun kıvamlı boya katmanları, salaş ve rahatsız edici pozlar ve soğuk renk tonları, biyolojik anlamda yaşayan ama tinsel olarak tükenmiş bir ten teorisi ortaya atar. Modern insanın içine yerleşen yabancılaşma kavramı, Freud'un resimlerinde bedeni cisimleştirir. Üst üste binen ve

---

* Sigmund Freud'un torunu olan 1922 Berlin doğumlu İngiliz ressam Lucian Freud ve ailesi, 1933'te Nazi baskısından dolayı İngiltere'ye göç etmiş ve sanatçı burada formel figür eğitimi sunan kurumlarda eğitim almıştır. Central School of Art London, Cedric Morris East Anglian School of Painting and Drawing Dedham ve Goldsmiths College London gibi sanat okullarında eğitim alan sanatçı, figür ve portre konusundaki ustalığıyla sanat tarihinde çok önemli bir yer edinmiştir. Detaylı bilgi için bkz: William Feaver, **Lucian Freud**, Tate Publishing, Londra, 2002

yoğun kıvamda kullanılan boya, bedene dair duyguların tekilleştiği, cinselliğin arındırıldığı, günden sınırlanmak isteyen bedenin ete çevrildiği bir cansız nesne oluşturur. Freud'da beden çıplak ve cinsiyetsiz bir hale gelir, adeta bir natürmorta dönüşür ve bu konuda kendisi tereddüt etmeden şöyle söyler: "resimlerimdeki kızlarımın utanacağı bir durum söz konusu değildir."⁴

Resim-3. Lucian Freud, "Yansıma (Otoportre)", 56,2x51,2 cm., tuval üzerine yağlıboya, 1985

Deleuze'nin çağdaş sanatın çok özel bir yerinde tuttuğu Francis Bacon*, bedendeki trajedi durumuna odaklanmaktadır. Sanat tarihindeki değişmez mitleri, dinsel konuları eğretilerle bir trajedi oluşturmuş, fotoğraf ve sinemadan yararlanarak resmin bağlamsal sınırlarına karşı disiplinler arası bir tavır göstermiştir.**

Bacon'da bedene karşı tekinsizlik yaratan olgu, resimlerinde mekânın klostrofik bir atmosfere sahip olmasıdır. Öne çıkan en büyük özellik, bedenin en büyük ifadesini sunan baş kısmının manipüle edilmişliğidir. Bu konuda Deleuze şöyle söyler:

"Francis Bacon kelleleri resimler, suratları değil. İkisi arasında çok büyük fark vardır çünkü. Çünkü surat kelleyi kaplayıp örten yapılaşmış bir mekânsal örgütlenmedir. Kelle ise vücudun yoldaşdır --üstünde olsa bile... Bir ruhu olmadığı manasına gelmez bu --ama bu vücudu olan bir ruhtur, cismanidir, hayati nefestir, hayvani ruhtur... O insanın hayvani ruhudur: domuzuna ruh, buffalonun ruhu, itin ruhu, yarası ruhu... Bu Bacon'un bir portreci olarak çok özel bir projeyi yürütmekte olduğu manasına gelir: suratı silip atmak, suratın altında saklı kelleyi keşfedip yüzeye çıkarmak."⁵

⁴ Angus Cook, Leigh Bowery, **Lucian Freud: Recent Drawings and Etchings**, Matthew Marks Publishing, New York 1993, s.5

* Bir iç mimar olan ve sanat okullarında bir eğitim almayan Dublin doğumlu İrlandalı sanatçı Francis Bacon (1909-1992), çocukluk yıllarında alerjiler, çeşitli hastalıklar geçirmiş, aldığı morfinler sonucu sık sık çeşitli psikolojik yan etkilere maruz kalıştır.

** Sanatçının yapıtları, İspanyol ressam Diego Velazquez'in resimlerinden, İngiliz fotoğrafçı Edward Muybridge'nin fotoğraflarından ve Rus yönetmen Sergei Eisenstein'in "Potemkin Zirhlisi" adlı filminden ciddi izler taşımaktadır.

⁵ <http://www.korotonomedya.net/kor/index.php?id=6,83,0,0,1,0>

Resim-4. Francis Bacon, "İsimsiz", 197.8x132.1 cm., ahşap üzerine pastel ve yağlıboya, 1946

Resim-5. Francis Bacon, "7 Numaralı Portre", 152.3x117 cm., ahşap üzerine yağlıboya, 1953

Birçok resmine kutsal din adamı imgesini çılgın atar vaziyette yerleştiren sanatçı, resim mekânında gerilimler yaratmaktadır. Bacon'un 1946 tarihli "İsimsiz" yapıtı da dâhil olmak üzere birçok kez resimlerinde kesilmiş beden kütleleri kullandığı görülür. Etin nesneleştirilmesine ilişkin olarak kendisini de ölü hayvanlarla kıyaslayan sanatçı, kasaplarda çok vakit geçirerek ete dair hesaplaşmaya din açısından yaklaşır:

“Mezbahaya ve ete ilişkin görüntüler beni hep çok etkilemiştir. Benim için bu, ‘çarmih’ konusuyla yakın ilişkili. Kasaba her gittiğimde oradaki ölü hayvanın yerinde ben olmadığımı şaşar dururum.”⁶

Bacon ve Freud’un resimlerinde yer alan beden kütlelerinin ötekileştirildiği süreç, kavramsal olarak varoluşsal, toplumsal ve dinsel öğelerin (özellikle Protestan kültürü) otoritesiyle ilgilidir:

“[...] bunlar et kavramının, çilekeş bedenin tenine yapışmış etleşmiş figürlerle kendilerini ifade ederler. Bu yüzden resimlerinde kullandıkları figürler toplumun ötekileştirdiği figürlerdir.”⁷

4-Çift Kutuplu Beden Manipülasyonu: Seville ve Tuymans

Genç Britanyalı Sanatçılar olarak bilinen sanatçılar içerisinde öne çıkan Jenny Seville*, resimlerinde, insan figürünü yabancılaşmış bir beden olarak değil, kendisini kabul etmiş fakat başka bir şeye dönüşmek isteyen bir organizma olarak görür. Resimlerinde kendisini de bir model olarak kullanan sanatçı, genellikle şişman bayanları, estetik operasyonlarından çıkan insanları, kaza geçirmiş çocukları, komaya girmiş bedenleri konu edinmektedir. Dolayısıyla buradaki beden teorisi, insanın incinebilirliğini, hasar alabilirliğini duyumsatır.

Resim-6. Jenny Saville, “Bakış”, 213.4x243.8 cm., tuval üzerine yağlıboya, 2003

⁶ <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=115561>

⁷ “Sanatta Etkilenme, Dönüştürme, Yaratıcılık, Yenilik, Özgünlük, Kopya, Taklit vb. Üzerine (1)”, Sanatçının Atölyesi, Şimdi Yayıncılık İstanbul, 2007, s.174

* 1970 Cambridge doğumlu Jenny Seville, Glasgow School of Art’ta öğrenim görmüş ve figürün çağdaş ustaları arasına girmeyi başarmıştır. Çalışma disiplini ve resimleri, tıbbi travma geçiren insanlarla ilgilidir.

Resim-7. Jenny Saville, "Ters", 320x231 cm.,
tuval üzerine yağlıboya, 2005

Seville, portre çalışmalarında, insan bedeninin yara alabilirliği teorileri üzerinden rahatsız edici pozlar (ameliyattan çıkmış ya da ameliyata hazırlanan) kullanır, dışavurumcu sayılabilecek fırça vuruşlarıyla espaslar yaratır ve akışkan bir boya katmanı oluşturur. Bu devingen ritim, resimde rahatsız edici bağlamları estetize eden bir uyum yaratır. Oldukça büyük boyutlu resimler karşısında izleyici, kendisini, Paul Ricœur'un 'ters yüz oluş' dediği türden bir trajik eylem olayının ortasında bulur.*

Resim-8. Jenny Saville, "Fullcrum", 261.6x487.7 cm.,
tuval üzerine yağlıboya, 1999

Yağ alım operasyonları, cinsiyet değişimi operasyonları gibi klinik atmosferlerde kendini değiştirmeye, iyileştirmeye çalışan beden, melankoli ve saflık arasında bir duygu yitimine uğramaktadır. Seville, ağır kütleler halinde kurguladığı şişman bedenleri, yapışık ikizleri, yaralı insanları üst üste istifleyerek görsel bir ameliyata hazırlar. Çağdaş yaşamın oldukça ucuza getirdiği ve yaygınlaştırdığı ameliyatlara, komaya girmiş kanser hastaları, bilinçsiz felçli çocuklar, resim düzleminde duyguların ve düşüncelerin yitime uğradığı radikal bir travma alanı haline gelmektedir.

---

* Fransız felsefeci ve yorumlumcu Paul Ricœur, anlatı kavramına trajedik olaylar ekseninden şaşkırtma olgusu olarak değinmektedir. Ricœur burada acıma uyandırma ve korku verme sıfatlarını da kullanmaktadır. Detaylı bilgi için bkz: Paul Ricœur, **Zaman, Olay Örgüsü, Üçlü Mimesis**, Türkçesi: Mehmet Rifat, Sema Rifat, Yapı Kredi Yayınları İstanbul, 2005, s.92

Resim-9. Luc Tuymans, "Heykel", 155x64 cm.,
tuval üzerine yağlıboya, 2000

Resim-10. Luc Tuymans, "Burun", 30x24 cm.,
tuval üzerine yağlıboya, 2002

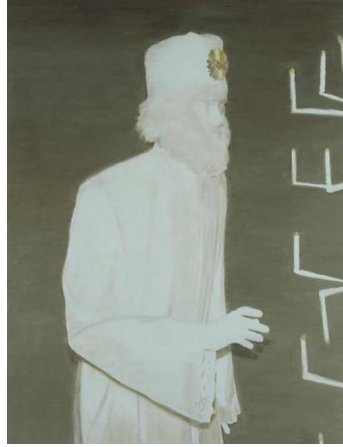
Tuval üzerinde bedenın etnik ve sosyal kimliğinin baskı yaparak öne çıktığı, benlik korkularının hissedildiği resimlerinde titizlikle seçilmiş özel soluk renk tonlarını kullanan Belçikalı sanatçı Luc Tuymans* ise, bedenın politik kimliğini manipüle etmektedir. Örneğin Belçika'nın Kongo üzerindeki kolonyalist baskıları sonucunda ortaya çıkan karmaşayı ve bu ikili kültürün biçimlediği insana dair kareleri anlatı olarak kullanmaktadır. Tuymans'ın portreleri de dahil olmak üzere bir çok resminde yer alan beden heykelsi biçimde ele alınmış ve izleyiciye kendini takdim eder şekilde yerleştirilmiştir. Anıtsal fakat kusurlu ve köle niteliği taşıyan bedenler tüm politik içeriğiyle ironik biçimde resim düzleminde nesneleşirler.

---

* Günümüzde oldukça popüler bir şöhrete ulaşan ve birçok koleksiyonda yer almayı başaran 1958 Antwerp doğumlu Luc Tuymans, Belçika Ulusal Sanat Akademisi'nde figür konusunda klasik bir eğitim almıştır.

Resim-11. Luc Tuymans, "Beden", 49x35 cm.,
tuval üzerine yağlıboya, 1990

Resim-12. Luc Tuymans, "Worshipper", 193x147,5 cm.,
tuval üzerine yağlıboya, 2004

Nazi kamplarını, politik ikonları, korku filmlerindeki şiddet atmosferi içeren unsurları ve kompozisyonları da kullanmaktan çekinmeyen sanatçı, boyayı ve lekeleri son derece yalın ve soğuk tonlarda uygulayarak, fırçayı saf bir dille kullanır, film karelerini andıran sinematografik bir resim dili oluşturur. Günlük gazetelerden çıkıp gelmiş gibi duran tepkisiz silik figürler, yüz kısmı silinmiş bedenler, şiddet havası içeren kurgular, soluk sarı renkteki planlar ve kompozisyonlar hakkında eleştirmen ve küratör Kristy Bell "bir ulusun insanların anonim olaylara sahip, doğal, karmaşık, fragmanlaşmış refleksleri"⁸ şeklinde bir değerlendirme yapar. Burada yer alan bedenler politik olarak baskıya maruz kalma sonucu cisimleşmiş bir heykelle dönüşürler. Sanatçı da bu vücutlar için çoğu zaman 'heykel' kelimesini kullanarak bedeni ötekileştirmiştir. Bedenin tuval üzerinde bu denli özel kullanımı, çağdaş pentür geleneğine ayrıcalıklı bir statü daha kazandırmaktadır.

5-Sonuç

Çağdaş sanat akla gelemeyecek bin bir türlü yenilik ve olasılık hesaplarıyla izleyici ve sanatçı açısından kritik açılımlar yaratmaktadır. Ancak bu perspektif, sanatçıların geleneksel konular (figür ve beden gibi) ve yöntemlerle de çağdaş bir düzlem oluşturabileceğini gözler

⁸ Uta Grosenick, Burkhard Riemschneider, **Art Now**, Taschen Publishing, Singapur 2002, s.316

önüne sermektedir. Bedenin ve figürün gündelik yaşam üzerinden yeniden okunması, çağdaş sanatta ustalık ve yetenek olgusunu tekrar gündeme getirmektedir. Lucian Freud, Francis Bacon, Jenny Saville ve Luc Tuymans gibi sanatçılar bedeni tuval üzerine yerleştirirken yeni belirsizlik teorileri ortaya koyarlar. Donald Kuspit'in 'Yeni Eski Ustalar' olarak adlandırdığı bu yaklaşımları benimseyen sanatçılar, beden ve pentür geleneğinin çağdaş yorumunu geleneksel pentür geleneğine; ustalık geleneğine yaslayarak üretmektedirler. Üretim biçimi üstün yeteneğe bağlı bir pentür geleneğine işaret etse de, aslında, bedeni alış biçimleri yüzey sorunlarına ilişkin resimsel geleneklerle alakalı değil, çağdaş yaşamın bireyinin modern sonrası çetrefilli radikal travmasıyla ilgilidir ve bu bağlamda resim düşünseldir. Kuspit şöyle der:

*"Bu sanatçıların hepsi yetenekli, düşünsel yönleri ağır basan kişilerdir; işlerinde tam olarak usta, geleceği gören hümanistlerdir. Onlara göre dışavurumsal biçim, konuya ilişkin olarak düşünmenin bir yoludur. Onlar hem modern hem de geleneksel sanatı ayrıntısıyla bilirler."*⁹

Freud, Bacon, Seville ve Tuymans gibi sanatçı örneklerinde beden kavramı, geleneksel (konvansiyonel) algı sisteminden yararlanarak çağdaş resim sanatında bedene dair düşünsel bir dil yaratmaktadır. Bedenin değil bedene sahip olan öznenin düşünselliği, yaşamsallığı, gizleri sorgulanmaktadır. Bedenin resim sanatı üzerindeki bu esrarlı biçimleme dili, çağdaş yaşamın her yönüyle farklı açıdan travmaya uğrattığı çileli olan bedeni odağına almakta ve klasik/geleneksel pentür pratiklerini bünyesinde harmanlayarak sonuçlandırmaktadır. Bedene ilişkin ortaya çıkan sentez ve düşünsel boyut, boya dilinin temel dinamiğidir.

---

⁹ Donald Kuspit, **Sanatın Sonu**, Türkçesi: Yasemin Tezgiden, MetisYayınları İstanbul, 2006, s.199

KAYNAKÇA

BENJAMIN, Walter, Pasajlar, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007

CONNOR, Steven, Postmodernist Kültür, Türkçesi: Doğan Şahiner, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 200

COOK, Angus, BOWERY, Leigh, Lucian Freud: Recent Drawings and Etchings, Matthew Marks Publishing, New York, 1993

FEAVER, William, Lucian Freud, Tate Publishing, Londra, 2002

GROSENICK Uta, RIEMSCHNEIDER Burkhard, Art Now, Taschen Publishing, Singapur, 2002

KUSPIT, Donald, Sanatın Sonu, Türkçesi: Yasemin Tezgiden, Metis Yayınları İstanbul, 2006

RICCEUR, Paul, Zaman, Olay Örgüsü, Üçlü Mimesis, Türkçesi: Mehmet Rifat, Sema Rifat, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2005

Sanatta Etkilenme, Dönüştürme, Yaratıcılık, Yenilik, Özgünlük, Kopya, Taklit vb. Üzerine (1)", Sanatçının Atölyesi, Şimdi Yayıncılık, İstanbul, 2007

SIMMEL, Georg, Bireysellik ve Kültür, Türkçesi: Tuncay Birkan, Metis Yayınları, İstanbul, 2009

<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=115561>

<http://www.korotonomedy.net/kor/index.php?id=6,83,0,0,1,0>